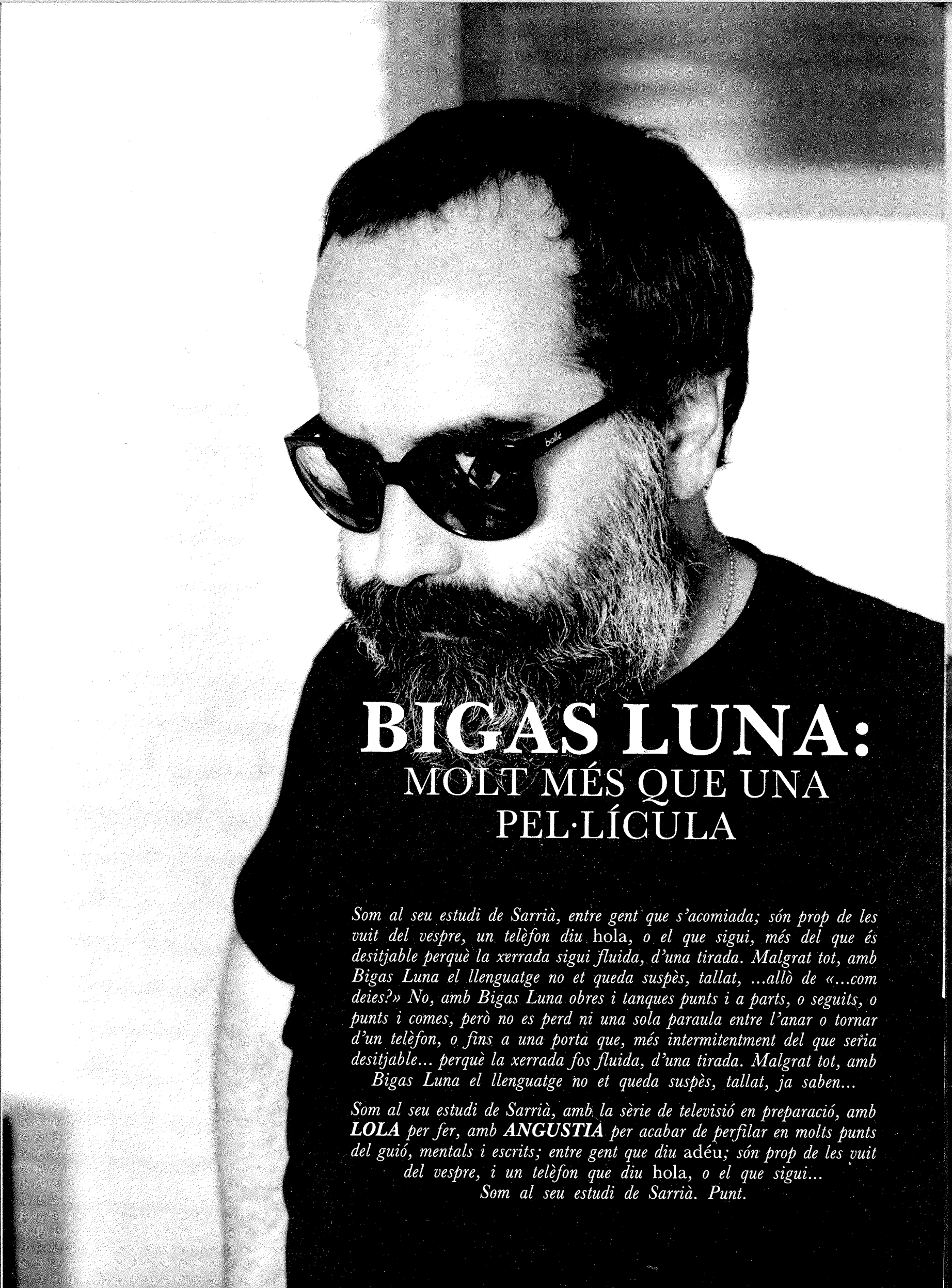

BIGAS LUNA:

MOLT MÉS QUE UNA PEL·LÍCULA

Som al seu estudi de Sarrià, entre gent que s'acomiada; són prop de les vuit del vespre, un telèfon diu hola, o el que sigui, més del que és desitjable perquè la xerrada sigui fluida, d'una tirada. Malgrat tot, amb Bigas Luna el llenguatge no et queda suspès, tallat, ...allò de «...com deies?» No, amb Bigas Luna obres i tanques punts i a parts, o seguits, o punts i comes, però no es perd ni una sola paraula entre l'anar o tornar d'un telèfon, o fins a una porta que, més intermitentment del que seria desitjable... perquè la xerrada fos fluida, d'una tirada. Malgrat tot, amb Bigas Luna el llenguatge no et queda suspès, tallat, ja saben...

*Som al seu estudi de Sarrià, amb la sèrie de televisió en preparació, amb **LOLA** per fer, amb **ANGUSTIA** per acabar de perfilar en molts punts del guió,amentals i escrits; entre gent que diu adéu; són prop de les vuit del vespre, i un telèfon que diu hola, o el que sigui...*

Som al seu estudi de Sarrià. Punt.

Pocs directors han generat tants conflictes com tu. Com definiries el cinema que fas?

Més que definir-lo, jo el dividiria. En una etapa inicial —on s'inclouen els vídeos, TATUAJE—, tinc la impressió que «tafanejo» cinema en comptes d'aprendre'n i després una altra etapa «arrogant», com si diguéssim, amb tres projectes i dues pel·lícules realitzades, BILBAO i CANICHE. EL NIÑO Y EL ESTANQUE no es va realitzar... Després ve una altra etapa en la qual sorgeixen els meus interessos infantils pels Estats Units, d'on surt un projecte que no he arribat a rodar, PINK MAMA, un musical surrealista, i REBORN.

Al marge de reconèixer més o menys les teves pel·lícules, t'han acusat, si és que es tracta d'una acusació vàlida, de fetitxista, morbós, etc. Et sembla justificat?

Això de fetitxista, crec que és una definició que em condiciona, perquè és probable que sigui certa, però he arribat a un moment en el qual assumeixo tots els meus defectes i qualitats; de fet, penso que els conreo. Tinc passió pels objectes, però tingues en compte que jo vaig començar realitzant exposicions amb molts d'aquests objectes. Sí, m'agraden. I suposo que haig d'assumir aquest fet en el mot fetitxisme. Amb el que no estic d'acord en absolut és amb l'etiqueta de morbós. Crec que el meu cinema pot ésser irònic, cínic, negre, el que sigui, però no és morbós.

En el fons amb tu sempre tinc la sensació d'una certa dosi d'ingenuïtat, quasi primitiva...

És que, en el fons, sempre he fet pel·lícules per a infants. En tots els meus personatges existeix una psicologia infantil. Per exemple el Leo de BILBAO era un *nano* que agafava un espeterneç perquè li trencaven la joguina que més s'estimava. Potser sembla sofisticat, però les meves pel·lícules són sempre molt sinceres. Potser CANICHE resulti una mica *snoob*, però BILBAO em sembla una pel·lícula molt autèntica, un conte per a adults. I tampoc no vull que es confongui aquesta ingenuïtat amb allò *naïf*, però és que la gent està acostumada a una educació visual d'imatges de telediari... Mira, jo defenso a ultrança que, ara per ara, el cinema és l'únic mitjà on de fet, es permet fer qualsevol tipus de cosa. I això, tractant-se d'art, no resulta fàcil.

Tu has plantejat una visió de Barcelona, a nivell urbà, molt diferent a l'habitual. Realment t'ho has plantejat?

No d'una forma conscient, però estic convençut que respon a una manera de jugar amb la ficció, que tot sorgeix a través del que coneixes i que després ho tradueixes. Jo sóc de ciutat, d'una ciutat pol·lucionada i aquest és el meu entorn natural. La meva relació amb la ciutat és una mica intuïtiva, les meves imatges d'ella són les viscudes a nivell quotidià i a les meves pel·lícules no hi ha una pretesa elaboració d'aquest entorn... Sorgeix. És possible que vingui d'una certa deformació plàstica anterior, però no existeix, amb les imatges, un voluntarisme per part meua que siguin així. Em surten així. En literatura sí que ho sóc, cal realitzar l'esforç, treballar-lo.

Així, la teua formació estètica et condiciona?

Suposo que sí, és clar, però ja et dic que no ho fa d'una forma conscient. Però com més treballa, més ho noto. Tinc la sensació que, segons comences, en comptes de camins que s'obren, el que fas és limitar-te cada cop més, dirigir-te a un punt més concret, anar reivindicant les teves constants. Penso, en definitiva, que també això et porta a «la pel·lícula», a aquesta que sempre vols fer.

Estàs content del teu cinema?

Home, no al cent per cent. Cada pel·lícula és una història i TATUAJE, per exemple, ho és de nostàlgia, d'afecte, de quantitat de records. BILBAO és un xic de força, el repte, el fill que surt massa llest. I CANICHE és una mica jo mateix, potser el meu punt més interessant, amb la possibilitat d'un llenguatge que especula,

que juga amb les coses, amb els personatges, amb tot. El meu ideal seria un film que tingués la professionalitat de REBORN i la màgia, que per mi és el que té, de CANICHE.

Quins canvis va suposar per tu la realització americana de REBORN?

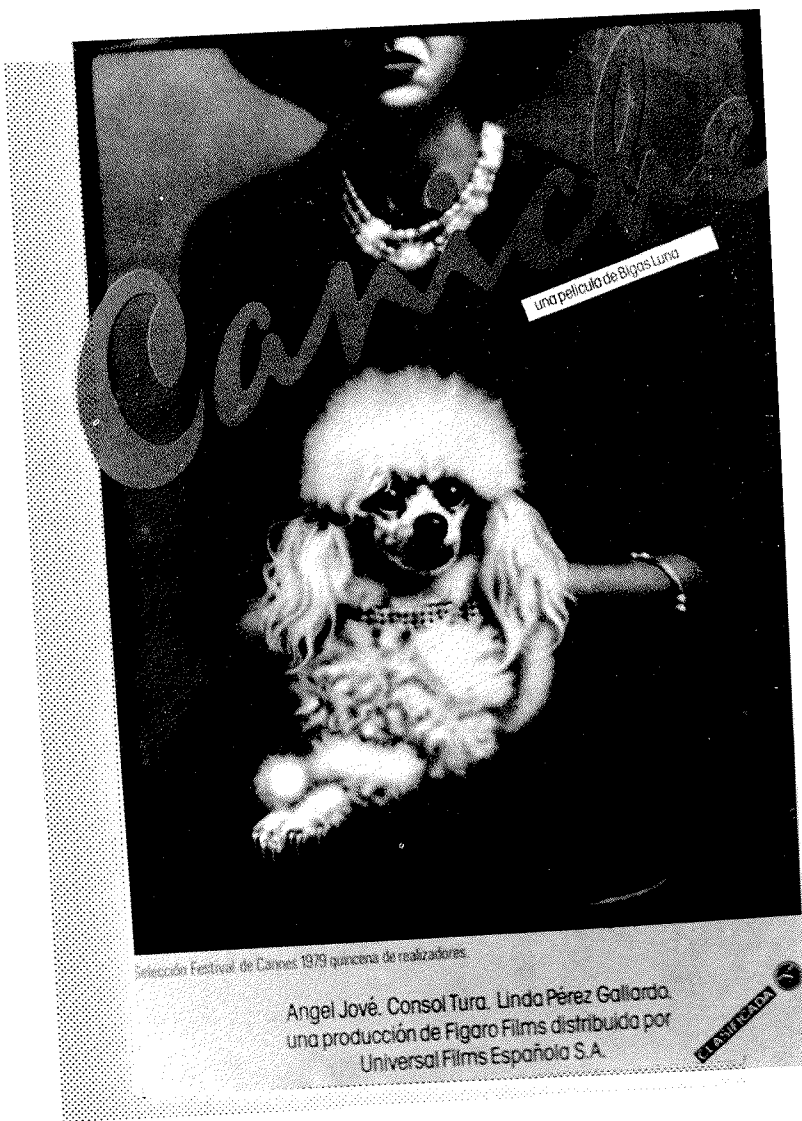
Aprendre molt, veure molt, restar sense fantasmes, viure... les quals coses començo a assumir ara. REBORN és una mica la meua targeta de presentació, quelcom amb què pots presentar-te d'una manera menys provisional del que ho faries amb BILBAO o CANICHE. I vull continuar fent cinema. De fet, hi ha un projecte que s'està rodant fa més de dos anys. Això sí, la meua feina actual és el relax obligat per tota aquella increïble temporada.

Hi ha moltes coses en tu que sonen a solitud. En quina mesura et sents un franc tirador?

Fa anys no m'hi trobava, era molt ingenu. Ara penso que sí, que ho sóc, que ho era. Jo m'acullo molt a la ingenuïtat, conservo una gran il·lusió i, sortosament, això em porta a acabar els projectes en els quals m'embarco, sempre com si fossin nous. D'altra banda, en una certa mesura, em ve de gust continuar sent un franc tirador.

El cinema català?

Crec que des d'un punt de vista industrial hi ha un interès; del que ja no estic tan segur és de si hi ha possibilitats o no. I penso que existeix una certa por en el procés a l'hora de desenvolupar les

possibilitats. Mira, crec que existeix un cinema castellà i que cal potenciar-ne un altre de català, i veig molt clar un cinema mediterrani, un que connecta directament amb un tipus de cinema populista italià i un altre que va més pels camins de la Renaixença, més humanista, més preocupat per una sèrie de realitats socials. Penso que jo faig un cinema català amb sentit universal, sense un catalanisme mal entès.

Com veus el fenomen de l'escola catalana dels 60?

Com quelcom molt interessant que si s'hagués generat ara aniria millor. El veig com un moviment de gent amb molta formació, però potser mancat d'una certa sapiència cinematogràfica... un fenomen molt important, però al qual potser va mancar lligar una visió creativa que no estigués en desacord amb les necessitats comercials del producte. En qualsevol cas, el fet que es produís ja em sembla meravellós.

Per tal d'acabar amb el tòpic, el teu cinema és revolucionari o no?

Jo no nego aquesta capacitat de revulsió, però si haig de ser sincer no sé si és provocat o no. Jo diria que no, que està molt vinculat al món que em fascina i que, si insistís per un cantó molt concret, potser seria conscientment revulsiu i el faria servir com a tal, però no és així. Però vaja, ara amb la sèrie de TV, dirigida al públic infantil, tinc molt clar que molts «s'esguinçaran les vestidures» de primer perquè és clar, el tòpic funciona i jo, precisament jo, fent quelcom per a nens... t'imagines? Doncs és una cosa absolutament refrescant, relaxant que em fa una tremenda il·lusió, precisament el que necessitava.

Érem al seu estudi de Sarrià. I jo li feia aquesta entrevista i repassava, tot allò que aquella habitació m'oferia a la vista —mentre, Bigas Luna deia holes o adéus—, tot un món de petites coses que ja havia vist al seu cinema: imatges emmarcades, sagrats cors, objectes insòlits i un desordre aparent dins un espai que actuava com a contenidor, classificador i ordenador de tot allò. I tornava mentalment a aquell estudi mentre posava al dia i redactava tota aquesta declaració. I és que el temps és tan, però tan, tan relatiu...

Vinc de veure «Peggy Sue se casó» que no m'ha entusiasmat. Recordo «Regreso al Futuro» —que no hi té res a veure o quasi res— i em torna a la memòria la diferència entre «La otra vida del Capitán Contreras» i «La vida en un hilo». I, és clar, penso en **ANGUSTIA**, i se m'acut que el millor que puc fer és desenterrar tot això i fer-ho des de l'avui d'ara, que ve a ser el mateix que llavors, però amb conseqüències. Bigas Luna té dues conseqüències més en aquest lapse: **LOLA** i **ANGUSTIA**. La primera és un nom de dona, la

protagonista, Angela Molina; i la segona és una sensació física, la protagonista de tot el món que Bigas Luna recrea en una, dues o tres, o ni se sap quantes possibles multiplicacions. Respecte a **LOLA**, com a **BILBAO**, existeixen les dependències amb els seus personatges. Els lligams invisibles però forts, el sexe com quasi únic punt de referència. Sols que a **LOLA** no és subjetiu. És objectiu i compartit. És deistjat i temible, però hi és viu. Hi ha un tu a tu entre l'obscur objecte de desig —adjectiu que no s'ha d'aplicar a la Molina, com de costum— que és Feodor Atkine i aquella dona primitiva que fuig del que coneix perquè no vol destruir-se de cop. Poder-ho fer a poc a poc és una de les seves opcions. I la pren. Però, ja se sap, amb Bigas Luna el terme mitjà és impossible. I com que no utilitza el Flash-back no permet que les sensacions físiques de les seves criatures, al cinema, tinguin altra sortida que la d'afrontar-les fins al límit. Tot això és el bo de **LOLA**, al costat d'una càmera que escruta el sexe, que no és amor, amb un impudor que provoca allò que provoca el sexe: ganes de fer-lo. **LOLA** és reconeixedora com a seva en un bon cinquanta per cent. L'altre li donarem a imperatius de la indústria, a engranatges pels quals s'ha de passar quan es vol deixar de ser maleït, sense ser-ho. Una concessió relativa que possibilita la successió, la continuació. Que ho preguntin a Coppola i la seva «Peggy Sue se casó», molt més possibilista i infinitament menys corrosiva que l'aparentment tranquil·la i acomodaticia pel·lícula que sembla ser la **LOLA** de Luna en una primera impressió.

A **ANGUSTIA** sorgeix el Bigas de **REBORN**, a nivell industrial. Surt el director amb vocació de cinema internacional que no perd de vista ni el «seu cinema» ni «el cinema» d'un espectador que pot estar a Badalona o a Los Angeles. I Bigas Luna juga amb una caixa de Pandora contínuament oberta i en exposició, es mostra amb trampes, trucs i cartró. Se li veu «Targets», per exemple. O «La Rosa púrpura de El Cairo». O, més ben dit, «Pennies from the heaven», fins i tot. S'olora el treball a quilòmetres de distància, els mateixos que han fet possible que s'hagi negat, in situ, a realitzar la ni-se-sap-quina part d'un «Viernes 13» qualseval. I és que Bigas Luna ha americanitzat les seves obsessions, sense deixar de fer-les ací. S'ha plantejat «un cinema català amb vocació universal», ja ho ha dit ell, ja ho va dir ell, ja ho continua dient, ell, i ho ha aconseguit. Parlar d'**ANGUSTIA** com a film és una altra història i, com que encara no s'ha vist, ho deixarem córrer.

D'entrada, han de saber que és un treball d'una professionalitat a prova de mercats, que és una proposta múltiple, intel·ligent, ben dosificada i magníficament embolicada. Que és hipnòtica i concèntrica. Que és un peix que es mossega la cua i que, si bé no és un experiment, sí és la culminació de moltes maneres d'experimentar coses. Que és molt més que una pel·lícula. Que és aquesta targeta de visita de què ell parlava —ahir?, fa un any?, demà?— i que veure-la és un exercici que requereix integració. Cosa que aconsegueix en deu minuts. I en trenta? O potser després d'haver vist la pel·lícula?, i és que el temps es tan, tan, tan relatiu...

PABLO LOPEZ

el suc de la moda

Poncello
boutique

Roger de Flor, 93
Guifré, 223

Tel. 388 40 67
BADALONA